

Bikák

Az Alföld peremén felnövő fiatalembernek elég távoli vágnak tűnik a szarvasbika vadászata, különösen, ha a most is élő felmenői között nincsen jó nagyvadas tagsággal rendelkező és nagyon jó szándékú rokon, vagy egy önzetlen jó barát, aki tud is és akar is segíteni a szarvas vadászatában.

Hát nekem sem volt...

Igaz, a hetvenes évek végén Kompolton már előfordult a szarvas – a kukorica betakarítás végéig-, Ipolytarnócon pedig állandó vad volt. Én ekkor már golyópuskával is rendelkezttem, ami abban az időben nagy dolognak számított! Lőttem is szarvast, nem mondom, de az igazi áttörést az 1986-os esztendő hozta meg számomra a bikavadászat terén.

Ehhez az évhez fűződik az egyik legnagyobb agyarú kanom elejtése is, amit a ceredi határban sikerült puskavégre kapnom. Két jó barát nevét is megemlítem; az első bika elejtésénél a salgótarjáni Valecsik László, a másodikon pedig a zabari Bozó Sándor- az Isten nyugtassa- volt a segítségemre. Így utólag is köszönet nekik érte.

Pontosan emlékszem... Az igen hideg tél után viharos, változékony tavasz következett. Május 1-én hó esett, ami másnap reggelre el is olvadt. Azért emlékezetes ez az időpont. mert területbejárást tartottunk a rónai K. Ferivel és a cserkelés közben zúdult a nyakunkba a hó, igen hideg kíséretében.

Évközben jól mutatkozott szarvas a területen, így reményekkel telve vártam a szarvasbögés idejét. A Kengyelág nevű völgyben talán hét-nyolc alkalommal is láttam egy abroncsos agancsú, középkorú bikát, amelynek az összehajló árvégei között legfeljebb 15 cm lehetett, fájt is rá a fogam nagyon-, de szeptemberre úgy eltűnt, hogy azóta sem látta senki, a környéken sem került terítékre, mert híre ment volna az ilyen agancsoknak.

Vége eljött a szeptember, a várva- várt bögés ideje, már a hónap elején nyekergett itt- ott egy két bika, különösen a Látó-hegy, Cikorád, a Szebéd- tető és a Verőmocsolya környékén lehetett hallani a gyenge próbálkozásokat.

Próbálkoztam én is itt is, ott is, de nem sok sikerrel. Egyszer voltam közel a sikerhez; a szilaspogonyi háztáji kukoricához óvatoskodtam hajnalban, a Szer-patak tető irányában visszaváltó szarvasok útját szerettem volna elállni. Egy-két szinte nyögés szerű rövid bögés hallatszott a kukoricásból, gondoltam, hogy jó helyre jöttem. Így is volt. De mégsem kedvezett a szerencse; a szarvasok úgy kiváltottak a kukoricásból, hogy nem sikerült meglátnom csak mintegy 300 méterre őket, amint egy dombra értek és a gerincen haladtak tovább. Öt tarvad után következett a bika. De milyen bika! Cirka 6 kg súlyú, lombár, igen vastag, de rövid szárú agancsot hordott a fején. A szívem nagyokat dobant, de nem mertem a lövést megrekkírozni. Közben teljesen megvirradt és a szarvasok is egyre távolabb kerültek tőlem, az elébük menésről szó sem lehetett, mert a lassan járó szarvas is jóval gyorsabb az embernél. Ezt a bikát még egyszer láttam, azután ő is örökre eltűnt az életemből.

Lassan vége lett a szeptembernek is, a java bögés lement, de én még semmivel sem voltam közelebb az üdvösséghez, mint a hó elején. Október elején meleg idők jártak, csak hajnalonként vagy éjszaka lehetett hallani kevés bögést – gondoltam az utóbögésnek mindjárt vége -, és én hoppon maradtam, mármint a bögő bika lövését illetően.

De ezután eljött az én időm is, a szívós, kitartó munka meghozta az eredményt. Már két reggel is a Hídalt-tetőről hallottam kevés bögést még sötétben. A harmadik reggelen nekivágtam a nem túl hosszú útnak, ami a Pogonyi Tsz tanyáról indul a Látó-hegy felé, majd elágazik és az egyik ága

visszakanyarodik a Hídal-tetőnek. Ide igyekeztem. Még sötétedés előtt ki is értem a tetőre, ahol az előző napokban a bögést hallani véltem.

A Hídal-tető akácos erdei fenyves és cseres elegyes állományú erdővel borított, trapéz alakú hegy, közvetlen a Tsz tanya felett. A tetején sózó és nagyon régi, igen nagy méretű dagonya található, állandóan vízzel-sárral telve. A tetőn végigfutó útnak nemsokára vége szakadt, ide szoktunk etetni telente. Volt olyan esetem, amikor a szórón egyszerre láttam bikát és disznót is táplálkozni. A tetőnek hirtelen vége szakad és egy akácos fiatalos völgy kezdődik, amely erősen lejt a Tsz tanya irányába.

Még a nyáron 100 méter hosszú cserkelő utat készítettem a lábas erdőn át a fiatalos széléig, ami azóta többször is igen hasznosnak bizonyult. Kióvatoskodtam a vágás szélére. Már derengett a hajnal és néma csendben vártam a szarvasokat és a virradatot. Egyszer csak a Pogonyi-tó irányából ágreccsenés hallatszott, majd még egy és megint egy... Közeledtek a szarvasok. Ekkor a megállapításomat mintegy megerősítve, bögni kezdett a bika. Kicsit hátrább húzódtam a lábas erdő felé, nehogy az általában elől jövő tehenek észrevegyenek. Előrelátóan cselekedtem, mert irtózatossá hosszúnak tűnő, mintegy három percnyi várakozás után kilépett egy tehén, majd ünő és a borjú következett. A bika egy hosszú perc után, kissé lemaradva követte őket. Tőlem mintegy 80 méterre történt mindez. Izgalmamban a kezem remegését nem tudtam teljesen megállítani, hiába vettem újra és újra nagy levegőt, a megcélzott bikát az első lövésemmel elhibáztam. A lövés dőreje még el sem ült, addig újratöltöttem a fegyvert. A szarvasok szagot nem kaptak és nem tudták a lövés irányát behatárolni, ezért nem is menekültek. A második lövésemre a tízes agancsú bika tűzben maradt.

Örömöm szavakkal leírhatatlan, lehet, hogy én voltam a legboldogabb ember a világon. Leültem a földre, elszívtam egy cigarettát, majd az általam elejtett első, rendes bikához indultam. Egy mély árkon átmászva, a bikámhoz értem és már láttam, hogy óriási erőfeszítésbe fog kerülni a bika szállítható helyre történő lehúzása. De most az agancsuk örültem, páros tízes, ahogyan a távcsőben is láttam, az egyik szára kissé elhajlott a szabályostól és ezen a száron a középpág „felcsúszott” a koronába. mindkét oldalon jégágas, tehát villás tízes. (Az agancs súlya a későbbi bírálatkor 4,30 kg volt és a trófeabíráló bizottság korát 6 évesre becsülte.) Idáig nagyon bejött nekem az október 8-ai hajnala. De most már munkához láttam, mert az idő is meleg volt. A bika a hasán feküdt, nehezen az oldalára fordítottam. Egyik első lábát a húzókötelemmel karvastagságú akácfához kötöttem, majd oldalfekvésben kizsigereltem. Pulóveremet a bikán hagyva segítségért indultam. A pogonyi kocsmában kötöttem ki, mivel várható volt, hogy a hajnali cserkelésre beiratkozó vadászok a vadászat befejezése után itt mulatják az időt. Így is volt. Ittünk egyet a bikára és máris indultunk a közelítéshez.

A húzással rettenetesen lassan haladtunk, több mint száz métert kellett vonszolni a szarvasat, igaz erősen lejtős terepen. De olyan sűrűben, hogy folyamatosan vágni kellett kifelé a bokrokat, hogy kaphassunk egy keskeny utat, amin nagy nehezen és hosszú idő alatt lehúztuk a bikámat. Csak hárman voltunk, de akkor még nagyon fiatalok és erősek; a fentebb említett Valecsik Laci és még egy vadásztárs.

Trabant(!) csomagtartójába került a bika, természetesen nem fért bele teljesen; a nyak, a szügy és az első lábak kiemelkedtek a nem túl nagy helyről. Ezután a munka után ismét a jól megérdemelt kocsmába következett ezúttal Tótújfaluban. Itt még eltöltöttünk egy jó órácskát, majd beszállítottuk a bikát a salgótarjáni ZÖLDÉRT telepen működő vadátvevőhöz. A szarvas a mérlegre téve 137 kg-ot nyomott... Így ért véget az első bika elejtésének története, de azt álomban sem mertem volna gondolni, hogy még egy hónap sem fog eltelni és egy másik bika ravatalánál állok levett kalappal a kezemben...

November 5-én a Bozó Sándor kollégámmal a Domaháza-i (Borsod megye) területrészeinkre indultunk a szolgálati parancsnoki UAZ-zal. Ez a határ a területünk legkeletibb része, itt a szomszédunk a Hangonyi Vadásztársaság volt és már Ózd sincs túl messzire innen. Ha ezen a környéken lőttünk valamit, akkor azt a vadat Ózdra vittük leadni a Várkony nevű városrészben lévő vadátvevőhöz.

Ennek az átvevőhelynek óriási előnye volt, hogy bármikor lehetett ide vadat vinni. Hogy szívesen-e vagy sem, azt nem tudom, de éjjel is felkeltek az érkező vadászokhoz.

A következő hétvégén tartandó vaddisznóhajtásra készültünk, az etetési helyeket, szókat kerestük fel, majd a meghajtásra szánt területek határait jártuk, nyomoztuk körül a be és kifelé menő váltókat vettük számba. Először a Tálás –bikk és a Pléhkrisztus nevű határrészeket jártuk körül. A Tálás-bikk tarvágásos részén nagy rudli szarvassal találkoztunk és őzeket is láttunk. (Ezen a vidéken a nagy rudli 10-12 szarvasnak felel meg.) Nem kezdődött rosszul a napunk. A Rio-padosában lévő szórónak igen nagy forgalma volt a körülnyomozásunk alapján lehet, hogy ez lesz az egyik meghajtandó terület a hétvégén.

A Szanka-hoz érve látjuk, hogy három süldő kapaszkodik kifelé a lábas erdőben, a szomszéd területen levő sűrűség felé. Nem bántottuk őket, lövés nélkül értek a biztonságot a dó fiatalosba.

Következett a Vörös-vár nevű határrész körülnyomozása. Az elnökünk mindig mondta, hogy mehetünk a Vörös-várba, csak nem a kocsmába. (Tudniillik, hogy a Domaháza-i vendéglőt is Vörös-várnak hívták, a határában lévő vár-hegy neve után.)

„A Vörös-vár Domaházától déli irányban kb. 5 km-re az Ó-Bükk területén fekszik. Egy nyereggel összekötött két csúcsa van: a Nagy-, és a Kis-vörös-vár. Gerince határt képez Borsod és Heves megyék között. A tengerszint feletti magassága 426 méter, a „két Vörös-vár” közötti távolság mintegy 120 méter. A Nagy-vörös-váron régebben kilátótorony volt, de mára már összeszakadt.

A csúcsról igen jó kilátás nyílik a Borsodnádasi Vajdavárig, a Hangonyi Birinyi várig és nyugati irányban pedig Ajnácskő (Szlovákia) és Salgó várát is jól látni.

A Várhegy területén semmilyen védelmi rendszer kiépítését nem látni. Az igen meredek hegyoldalak nyújthattak biztonságot.

A régi erdőbirtokos leszármazottainak elbeszélése alapján mindkét vár tetején vízgyűjtő volt, amit betömtek, hogy a legelésző marhák bele ne essenek.

Valószínűleg legenda csupán, hogy a cseh husziták mielőtt elhagyták a várat, kincseket ástak el ott. Egy alagútról is szól a fáma. Mindenesre a cseh történelem könyvekben huszita erősségként szerepel.”

Ilyen történelmi környezetben vadásztam szarvasra a Domaháza-i határban.

Egyébként igen szép hely, tölgyesek és bükkösök váltják egymást a környéken. Az árnyékos oldalak bükköseinek hajlásaiban, sekély nedves völgyeiben honos a farkasboroszlán, a hölgypáfrány (erdei pajzsika) és a védett saspáfrány is. A páfrány félék gumóit szívesen eszi, túrja a vaddisznó.

Ezt a területet és a hozzá csatlakozó környező erdőket – volt ebben rudas erdő, fiatalos, öreg erdő egyaránt – jártuk körül. Sanyi a hosszabb utat választotta, nekem a könnyebb rész jutott, a megbeszélte találkozóhelyre is előbb odaértem.

Egy öreg tölgynek nekidőlve csendesen cigarettáztam, de előbb elrúgtam a lábam alól az avart, azért, mert nem akartam kigyújtani az erdőt.

Egyszer csak a távolból furcsa zajokat hallottam. Figyeltem... ritka lépések zaját hozta felém a szél; a szarvas és az ember jön így – tűnődtem magamban. A puskámat minden esetre kézbe vettem és így vártam a további fejleményeket. A szelem jó volt. Mindegy, mi jön, vélekedtem magamban, ha ezt az irányt tartja, akkor itt kell neki elmenni előttem.

A lépések zaja erősödött, ezekből ítélve két-három szarvas közeledett felém. Úgy is volt, a megbeszélésünk szerint még egy bikát lőhettem. Hátha most sikerült! Mintegy varázsütésre, alig ötven méterre előttem felbukkant két bika és még mindig felém tartották az irányt. Az egyik egy szép tízes, a másik egy hibás agancsalakulású hatos bika volt. A puska a vállamnál, itt a kedvező pillanat és már lövöm is a kisebbiket, a távolság maximum húsz méter lehet, a bikám helyben marad, társa vár még egy kicsit, majd lehet, hogy a vér és az elmúlás szagát megérezve elugrik... A fekvő bika még emelgeti a fejét, nyakon lövöm – vége, nem szenved tovább...

Kalap levéve, a bikámhoz lépek – jó, hogy egyedül vagyok – átélem a pillanat jelentőségét, majd letérdelek melléje. Nem túl nagy, világos, mondhatnám fakó színű bika, sötét hátszalaggal. Agancsa még érdekesebb, mint gondoltam: rövid, egyenes szárú agancs, hatos, az árvégek villában végződnek és kissé előre hajlanak, az egyik szemág öt centiméter hosszú, a másik normális. Az agancs súlyát három kg-ra becsülöm.

Nemsokára ideért Sanyi is. Gratulált, de kíváncsian megkérdezte:

- A másik bikát talán nem láttad?
- Már hogyan láttam volna – válaszoltam kissé naivan.

Erre jött a felelősségre vonó és egyben szemrehányó kérdés:

- Akkor miért nem lőtted?!
- Sanyi Bátyám, nekem egy napra elég egy bika is! – válaszoltam szerényen.

Jó öreg kollégám fejét csóválta az elszalasztott lehetőség miatt, de azért segített kizsigerelni a szarvast. A bikát az Ózd-Várkonyi vadátvevőhöz – ha jól emlékszem a Keletvad-é volt – adtuk le, a mérleg nyelve 120 kg-ot mutatott.

Hazafelé először a Domaháza-i Vörösvár vendéglőbe mentünk be, megünnepelni a Vörösvár-i bika elejtését és az Imre napot. Bozó Sanyi közismert, szívesen látott vendég volt ezen a nevezetes helyen. Jó két óra múlva alig tudtam vele elindulni. Ezután a belső Zabari kocsmáig következett – persze én még mindig nem ihattam – innen a jó kollégától egy órai tartózkodás után búcsúztam el.

Végre hazafelé tudtam fordítani a szekér rúdját, már majdnem este volt, mikor hazaértem.

Vadászat szempontjából nagyon jó évet zártam; a két bika és a nagy kan terítékre hozatala általában nem ilyen kisembernek való volt már akkor sem, főleg egy esztendő alatt. Mindenkinek hasonló jó névnapot kívánok!

Forrásmunka:

Dobosy László: Várak, várhelyek és őrhelyek Ózd környékén, 1975 Miskolc